

Naplójegyzetek IX.

„Aki nem gyűjt velem, az szétszór.”

(Lk 11,14 –23)

– Csak azok tértek haza a háborúból, akiknek a családjában volt egy-egy jó imádkozó asszony. Akiért éjjel-nappal imádkozott az anyja vagy az öreganyja, az hazajött. Akiért nem imádkoztak, az odaveszett – mondta meggyőződéssel édesanyám. Ő pedig nem beszélt a levegőbe: két világháború, két proletárdiktatúra, no meg az 1956-os forradalom tapasztalatait módja volt összeadni: – Akiért nem imádkoztak éjjel-nappal, az odaveszett.

De hát mit jelent az, hogy imádkozni? Hogy kapcsolatba lépni Istennel? A hatalmas univerzum Urával és Teremtőjével? Akinek tízezer fényéven túl is vannak újabb és újabb galaxisai, amelyekhez nagy sebességgel haladva is csak hosszú évtizedek alatt jutnak el például még a legmodernebb, mindenre képes, dollár-ezer-milliárdokért épített űrjárművek is? Ki hihet abban, hogy azt az üzenetet, amelyet egy ember a maga anyanyelvén – sokszor csak gondolatban megfogalmazva, hangosan ki sem mondva – elküld Istennek, azt meghallja valaki? És ha kérésünk esetleg el is érkezik hozzá, van-e olyan Mindenható, aki a sok milliárd emberi fohász között meghallja, megéri és teljesíti azt? Milyen, az örülettel határos hit kell ahhoz, hogy valaki erre az isteni gondviselésre bízva a maga és a szerettei sorsát?

Isten bizalmasai, szentjei megnyugtadják az istenkeresésbe belefáradt, hitetlen embert: nem kell semmilyen csillagközi utat megtennie az imádságnak ahhoz, hogy Istenhez elérkezzék, hogy Isten meghallgassa. Isten közel van hozzánk, mindent tud rólunk, mert bennünk lakik. Mindegyikünkben. Úgy, ahogy Szent Pálnak a galatákhöz írt levelében olvasható: „Élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,20). A szőlővessző és a szőlőtő összetartozásáról szóló példabeszéd alapján Jézussal való összetartozásunkra tanít. Csak keresnünk kell a kapcsolatot, csak figyelniünk kell a jelenlétére. „A Szentírás különféleképpen beszél a kegyelmi életről. Elsősorban arról beszél, hogy Jézus

bennünk él, és mi Jézusban élünk. De beszél arról is, hogy az Atya és a Fiú él bennünk (Jn 14,23), vagy hogy a Szentlélek él bennünk, hogy »a Szentlélek temploma« vagyunk (1 Kor 6,19; 1 Kor 3,16; Róm 8,11)” – idézi az Újszövetségi Szentírást *Találkozás a kereszténységgel* című könyvében dr. Tomka Ferenc.

„Sokat kell imádkoznunk, hogy Ő Szent Felsege mindig a lelkünkben lakjon” – olvashatjuk avilai Szent Teréz *A belső várkastély* című könyvében is (3. Lelki lakás: Lemondás). „Ameddig a lélek nem lesz hűtlen Istenhez, biztos vagyok benne, hogy Ő mindig észrevehetően fogja éreztetni folyamatos jelenlétét” (7. Lelki lakás: Isten temploma).

Tehát nem a messzi galaxisok közt kell felkeresnünk, hanem saját magunkban kell felfedeznünk Isten jelenlétét, saját magunkban kell vele folyamatosan kapcsolatot tartanunk, együtt lennünk.

Könnyebb-e, nehezebb-e ezt megvalósítani, mint egy távoli, hatalmas Isten kegyeit keresni? Ha nem is könnyű, de biztos, hogy könnyebb, sőt, egyedül ez lehetséges. Hogy hogyan, arra is megkapjuk a választ: „Aki nincs velem, az ellenem van; aki *nem gyűjt velem, az szétszór*” (Lk 11,14–23) – mondja Jézus. Ez a határozott megfogalmazás komoly figyelmeztetés is egyben: mindennapi életünk sokféle érdekessége, szórakozása, élvezete sem szabad, hogy elcsábítson bennünket Isten közeléből. Számtalan gondunkat-bajunkat, nehézségünket sem tudjuk megoldani nélküle. Legyen az életünk Istennel folytatott, folyamatos beszélgetés, és akkor Ő mindig észrevehetően éreztetni fogja segítő jelenlétét.

Dávidok és Góliátok

Nagy nemzeti megmozdulásainkat sokszor jellemezik úgy, hogy Dávidként álltunk szemben Góliáttal: azaz gyengébbként néztünk szembe nálunk sokkal nagyobb erőt képviselő ellenfelünkkel. Így volt az 1956-os magyar forradalom idején is, amikor a megszálló szovjet hadsereggel, az akkori világ egyik legnagyobb katonai

erejével vette fel a harcot néhány száz gyengén felfegyverzett magyar felkelő, köztük fiatalok, „pesti srácok”.

De a 19. századi nagy nemzeti erőpróbankat, az 1848–49-es forradalmat és szabadságharcot is nagyon hasonló erőviszonyok közepette vívtuk meg. Nem csak akkor lett Dávid–Góliát-párviadal belőle, amikor a vereség elkerülése végett I. Ferenc József osztrák császár behívta Magyarországra az orosz hadsereget. Már a forradalom kirobbanásakor is ez volt a helyzet, mert akkoriban nem létezett önálló magyar hadsereg, a magyar nemes ifjakat is osztrák katonaiskolákban képezték ki, vagy a császár testőrségében szolgáltak, mielőtt megkapták volna rangjukat és beosztásukat. A negyvennyolcas forradalmi kormánynak a semmiből kellett felállítania a nemzetőrséget, a nemzeti haderőt. Forradalmaink, szabadságharcaink értékelésénél ezért hangzik el gyakran, hogy eleve bukásra ítélt, vakmerő és meggondolatlan megmozdulások voltak, amelyek csak növelték kiszolgáltatottságunkat.

Csakhog: például az 1848–49 szabadságharc során a jól felfegyverzett, gyakorlott osztrák hadsereg alulmaradt a sebtében megszerveződött magyar honvédsereggel szemben. Ezért kellett Ferenc József császárnak Varsóba záródokolnia, hogy kezét csókolva az orosz cárnak segítséget kérjen tőle a rebellis magyarok ellen. Egy Góliát tehát nem volt elég a parittyás Dávid ellen: be kellett hívni még egyet.

Fennmaradt ezekből az időkből a hősi helytállás számos példája, amelyektől a „józan belátás” szerint semmi jót sem várhattunk volna, utólag mégis kiderült, hogy az áldozatvállalás nem volt hiábavaló. Ritkán emlegetjük például báró Mednyánszky László honvéd őrnagyot, pedig portréja ott látható a budai várban, a Hadtörténeti Múzeum főlépcsőjének falán a többi 1848-as mártíré között. Lipótvár egykori védőinek, a másfél ezer fős várőrségnek 1848 decemberében háromszoros túlerővel, 5000 ostromlóval kellett szembenéznie. Az osztrák főparancsnok, Windisch-Graetz tábornagy úgy számította, hogy két nap alatt beveszik ezt a jelentéktelen kis „helyőrséget”. Ám Mednyánszky László és Gruber Fülöp tüzér hadnagy hozzáértésének és lelkesedésének köszönhetően a várvédők több mint negyven napig állták a sarat, sok kárt okozva a császári csapatoknak. Végül a védők kénytelenek voltak feladni Lipótvárát, és az ostrom két hőségnek, Mednyánszky Lászlónak és Gruber Fülöpnek osztrák császári bíróság elé kellett állnia, ahol

felfüggesztett halálbüntetésre ítélték őket. Amikor 1849 júniusában Haynau lett a harcoló császári csapatok főparancsnoka, ő már nem volt tekintettel a két tiszt katonai teljesítményére, elrendelte halálbüntetésük végrehajtását.

Mégsem volt hiábavaló Lipótvár hőseinek kitartása, mert az elhúzódó ostrom időt biztosított arra, hogy a Komárom várát is megtámadó osztrák sereg ellen megérkezzen a magyar segítség. A komáromi várerődöt sikerült időközben úgy megerősíteni, hogy védői vissza tudták verni a támadást, és megghiúsították ennek a fontos katonai támaszpontnak az elfoglalását. Így lehetett Komárom az egyetlen honvéd kézen lévő erődítmény, amelynek védőserege nem esett fogságba, hanem Klapka György vezetésével megkapta a szabad elvonulás lehetőségét. Mintegy harmincezer honvéd és komáromi lakos mentesült így a megtorlásoktól. A lipótvári hősök kitartása nem volt tehát hiábavaló: helytállásukkal ártatlan emberek sokaságának életét segítettek megmenteni.

Közösségek

Kicsi gyermekként bátyámmal, szüleimmel együtt a Jászság egyik nevezetes falucskájában voltam egy igazi parasztlakodalom vendége kopogó, hideg farsangi időben. Ilyenkor tartották akkoriban a menyegzőket, mivel a falusi gazdálkodás holt szezonja éppen a tél.

Vonattal utaztunk, és mivel hó nem volt, lovas kocsival, egy könnyű, négykerékű homokfutóval vártak bennünket a vasútállomáson. Másnap is lovas kocsikon vonultunk előbb a menyasszony házához, majd az egész összesereglett nász néppel a templomhoz. Míg az érkező kocsik felsorakoztak, megfigyelhettük, hogy ki milyen öltözetben van, milyen ajándékokat hozott. Nekem leginkább azok a fehér cukorrajzokkal díszített, várapot, kastélyokat formázó torták ragadták meg a figyelmemet, amelyeket nagy tálcákon tartottak az ölkben a kocsik tetején ünneplős sokszoknyában, kötényben, nagykendőben ülő asszonyok. Főkötőik szalagjai, fejkendőik szárnyai vidáman libegtek a fogvacogató, hideg szélben.

A lakodalmas háznál ünnepi vacsora várt ránk. Ekkor már tudtuk, hogy a vőfélyre kell figyelnünk, aki a mókából nem hagyott ki senkit, tréfás kérdéseivel, verseivel minket, kisgyerekeket is megtalált. Ilyenkor én szégyenlősen a szüleimhez

bújtam, a világért sem akartam a nevetés tárgya lenni. A vőfély időről időre eltűnt a szemünk elől, és amikor újra felbukkant, mindig hozott magával valami vicceset. Például egy nagy tálcán egy fehér tollú, sárga csőrű libát. Megforgatta a vendégek előtt, és arról mondott verset, hogy ma ezt esszük meg vacsorára. Aztán megkérdezte egy fiatalembertől, hogy szereti-e a liba nyakát, majd együtt egy éles késsel felvágták a kitömött jószág begyét, amelyből csak úgy dőlt kifelé a szemes kukorica.

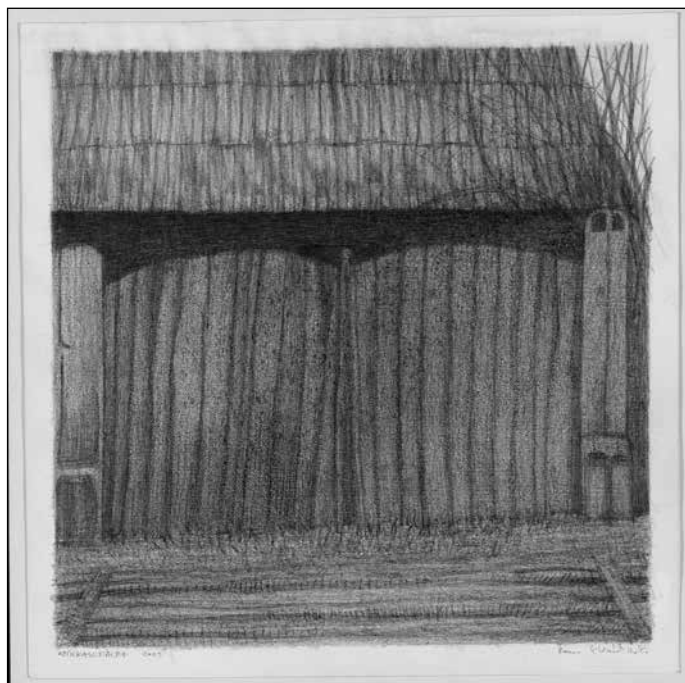
Közben persze fehér porcelántálakban megérkeztek az igazi ételek is, előbb a finom, csigatészta húsleves, aztán a sülték, végül a torták, köztük azok a cukordíszes grillázsvárak, amelyeket korábban, még a szekéren ülve megcsodáltam. Nagyon finomak voltak a belőlük letört, ropogós darabkák.

A vőfély mindenhez tudott egy-egy tréfát fűzni, ébren tartotta a teremben a jókedvet. Megfigyeltem bő ujjú, fehér vászoningét, lobogó, világosbarna haját, piros arcát. Fekete mellényén bal oldalt piros-fehér-zöld szalagcsokor volt. Az asszonyok, lányok ünneplős viseletén, hajfonataiban is előfordult egy-egy ilyen szalag. Jellegzetes öltözetük, a hímzések, a falon sorakozó, festett tányérok a kívülálló szemének, már az én gyerekszememnek is különlegesen voltak.

De ők mindezt olyan természetesen viselték, ahogy manapság pólóikon, baseballsapkáikon világszerte viselik az emberek például az „NY”

feliratot. Noha valószínű nem New York-iak, de kötődnek ahhoz az angol nyelvű kultúrához, amelyet folyamatosan sugároznak számukra a rádiók, a tévék, a számítógépek, és amelynek New York az egyik szimbóluma. Ezt a kultúrát manapság már a legkisebb gyerekek is ismerik, szinte az anyatejjel együtt szívják magukba. Sokszor kedvenc mesefilmjük hőseinek szokásait, történeteit, öltözködését jobban a magukénak hiszik, mint a szüleikét, nagyszüleikét. Ruháikon, használati tárgyaikon is a mesehősök képe látható, ahogy a kamaszok is kedves filmsztárjuk vagy együttesük képeivel, plakátjaival ragasztják tele szobájuk falait.

De van egy nagyon lényeges különbség a régi és az új kulturális kötődés között: míg a régi generációk a saját világukban találták meg, a felmenőiktől kapták azt a kultúrát, amely közösségé formálta őket, addig a mai nemzedékeket egy futószalagon gyártott, világszerte üzletileg elterjesztett kultúra formálja közösséggé. Ez a globális közösség, ez a globális kultusz azonban nem tud nekik segíteni abban, hogy a saját természetes környezetükkel, a családjukkal, az iskolájukkal, a falujukkal, a városukkal, a hazájukkal azonosuljanak. Nem tud nekik segíteni abban, hogy mindennapi életükben otthon érezzék magukat, hogy biztonságos, erős gyökeret eresszenek saját anyanyelvükbe, saját kultúrájukba, és képeik legyenek utódaiknak is továbbadni azt.

Csíkkarcfalva